

Bài học Ba Lan cho giáo hội Thiên Chúa giáo Việt Nam

Kính tặng tgm Ngô Quang Kiệt

Ba Lan (Poland) là một nước đa số dân theo Thiên Chúa giáo. Giáo hoàng John Paul II khi trở về Ba Lan đã nhận được, “Chẳng lẽ chúng ta không có quy định nghiêm trọng trong thời đại chúng ta, Ba Lan đã trở thành một mảnh đất có một trách nhiệm đặc biệt để làm một nhân chứng?” (Trích “Giáo hoàng John Paul II và lịch sử bí che đậy trong thời đại chúng ta”, Carl Bernstein và Marco Politi, trang 17. Nxb Công an nhân dân.)

Những biến cố chính trị làm thay đổi diện mạo thế giới và tôn giáo xảy ra tại Ba Lan gợi ý cho mọi người hai thông điệp chính yếu:

- Thông điệp thế nhứt thể ra rằng có một chủ thể vượt trội của những giá trị tôn giáo và tinh thần nhân bản (human spirit) trên ý thức hệ cộng sản. Ý thức hệ cộng sản xem ra đã lụi bại, đã mất mát. Vì thế khi đổ vỡ của ngài đã làm gì để cho cộng sản ở Ba Lan sụp đổ, Giáo Hoàng John Paul II đã nhận xét được niềm tin và cộng thể, “Tôi không tin vào điều này. Một cái cây đã mất, tôi lay mạnh là nó đổ.” (Trích “Một quan điểm về Giáo hội và chính trị”, Nguyễn Tấn Hùng. Nguoitinhuu.com/chiaselinhtinh/churchPolitich.htm)

Và chế độ cộng sản đã sụp đổ mà không cần một viên đạn tại Ba Lan, Liên Xô (Soviet Union), Hungary, Tiệp Khắc (Czechoslovakia cũ), Đông Đức (German Democratic Republic). Đó là một sự sụp đổ dây chuyền ngoài dự đoán của mọi người.

Người Việt Nam phải tin chắc rằng điều gì đã xảy ra cho chế độ này khi sụp đổ thì sẽ phải dành cho nó ở Việt Nam một kết quả không khác.

Số phận của đất nước khoát của dân chúng Ba Lan khi đón tiếp với giáo hoàng nói lên điều này, “We want God.” Chúng tôi muốn có Chúa. Có nghĩa là họ không chấp nhận chế độ cộng sản nữa.

Chỉ mấy chục giờ thôi để nói trên văn tế thế.

Số phận người dân Ba Lan có thể không đến như thế vì họ có đức tin những nhân vật tiêu biểu cho tinh thần nhân bản, tinh thần đạo giáo. Đó là những Hông y Wyszynsky, Giáo hoàng John Paul II và linh mục Jerzy Popieluszko.

Thiên Chúa giáo Việt Nam cũng sẽ vươn lên theo với những con người như Trầm Nhạ Khuê, Nguyễn Kim Điền và một đây Ngô Quang Kiệt, Nguyễn Văn Lý, Phan Văn Lợi.

Đó là tin mừng của một giáo hội lên đường theo tinh thần của các tông đồ xưa: Hãy ra khỏi. (Duc in altum). Hãy ra khỏi là chấp nhận tất cả những sóng gió, bão táp và hiểm nguy. Sự trừ dục, đe dọa và những bất tử đậy của chính quyền cộng sản hiện nay sẽ không còn là nỗi sợ của mọi người dân nếu biết chấp nhận tinh thần: Hãy ra khỏi.

Và tiêu biểu cho tinh thần Hãy ra khỏi, giáo hội Ba Lan đã sinh ra 3 người con thân yêu của họ và nay cả ba nhân vật Ba Lan này đều được coi như là những bậc thánh nhân.

Bài học Ba Lan (I)

Tác Giả: Nguyễn Văn Lộc (DCVonline)

Thứ Bảy, 03 Tháng 7 Năm 2010 08:41

Phản chúng ta bằng lòng với những gì mà chúng ta có được.

Trên và ngoài ra khi nhìn bằng những con số thì hiện nay Ba Lan chiếm 26% đối với tổng sinh sản toàn Âu Châu với 7131 tổng sinh. Ba Lan trở thành nước “xuất cảng” linh mục tới các nước Âu Châu và Bắc Mỹ.

Nhiệm vụ và trên và ngoài của Ba Lan phải chăng cũng là nhiệm vụ của giáo hội Việt Nam mà hiện nay còn gặp rất nhiều khó khăn? Tôi cũng không thể nghĩ được giáo hội sau biến cố màn tre miền Bắc nay trở thành nhiệm vụ “kích cầu” trong nhiệm vụ phạm vi nhân dân số giáo hội gia tăng ngoài số mong đợi của mọi người, hoặc để tăng tích cực trong các phong trào phản kháng, để biết là giới sinh viên tới mức số đưa phản.

Chúng ta để rất nhiều hy vọng vào họ.

Hiện nay, tín hữu giáo phận Vinh trước 1954 là 219.000 người nay còn số lên đến 500.000 người. (Theo thống kê của World Bank, World Development Indicators – cập nhật lần chót June 15, 2010, dân số Việt Nam năm 1960 khoảng 35 triệu và đến năm 2008 đã trên 86 triệu người - DCVOnline). Tổng số sinh viên ở địa phận Vinh là một trong những tổng số hoạt động hằng say và hiện hữu đáng kể.

Phản giáo hội Thiên Chúa giáo Việt Nam nói chung muốn ra khỏi không thể không học bài học Ba Lan.

Hai công dân Ba Lan và Giáo hoàng John Paul II

- Thông điệp thể hiện hai không kém quan trọng là giáo hội Ba Lan để lại cho thế hệ mới giáo hội dù có căn tính và gốc rễ, có các mặt tích cực truyền thống, có tinh thần đoàn kết để tranh và vang và không tránh khỏi vết nhơ để cho cộng đồng xâm nhập và lường đo lường.

Bài học đó để giá và thể hiện cho giáo hội Ba Lan.

Bằng chứng là tân giám mục Warszawa bằng tờ cáo bằng tác với chế độ cộng sản hàng chục năm liền. Cùng thời ông đã thú nhận, “Số thật tôi đã có dính líu. Tôi đã gây ra thiệt hại lớn cho giáo hội và tôi đã làm gây hại lớn nề trong những ngày gần đây trước mặt cộng đồng truyền thông khi tôi phạm những sai lầm nghiêm trọng tác này.”

Đến lượt linh mục Michał Czajkowski, một linh mục nổi tiếng ở Ba Lan đã thú nhận làm nhân viên tình báo, sẵn tin tức của những người bất đồng chính kiến và hàng giáo sĩ để báo cho các quan chức. Trên hàng năm nay, ông còn là phạm nhân của Giáo hoàng John Paul II khi ông còn ở Ba Lan.

Sự cải thiện bằng để mảnh khoe của cộng đồng là một lợi ích nhận thức cho bất cứ ai và cho bất cứ giáo hội nào. Và ngay tại Vatican, linh mục Konrad Hejmo, người cộng đồng trung tâm hành hương ở Roma, hàng ngày đến nhiều phái đoàn đến từ các quốc gia cũng hoạt động cho cộng đồng

số n.

Nhưng gì đã xảy ra ở Ba Lan, người viết bài này cảm thấy lo ngại nhất về mặt báo giáo hội Việt Nam đang trót chân vào vết xe đổ của giáo hội bên.

Đi vào thông điệp thần học

Nhìn vào giáo hội Ba Lan và những gì đang xảy ra ở đó từ 1980, không khỏi mong muốn và so sánh với giáo hội Việt Nam và tình hình bao giờ Việt Nam có được những con người kiên quyết như vậy?

Ngày 6-6-2010 vừa qua, hàng trăm ngàn người tập họp trên đất Ba Lan để vào Warsaw để tham dự lễ phong chân phước cho linh mục Jerzy Popieluszko.

Việc phong chân phước từ đó này là bằng chứng gián tiếp Vatican thừa nhận tính cách chính nghĩa và sự dấn thân như một cuộc của giáo hội Thiên Chúa giáo trong việc chứng tỏ chính quyền công sự qua linh mục Jerzy Popieluszko.

Thông điệp kỳ vọng là được hàng giáo phẩm Thiên Chúa giáo Việt Nam ghi nhận và là dấu hiệu của hy vọng rằng chính nghĩa sẽ thắng.

Vào thời điểm tranh đấu sự công còn với chính quyền công sự, Jerzy Popieluszko trở thành nhân số 1 của chế độ công sự Ba Lan. Nhưng ông lại là linh hồn của cuộc nổi dậy của dân chúng chứng tỏ lòng căm ghét chế độ tài công sự. Ông đã bị cảnh sát mật vào Ba Lan (SB) tra tấn đến chết và bị vứt xuống sông Vistula vào năm 1984.

Lãnh tụ công đoàn Đoàn Kt Lech Walesa khi được tin về việc thẩm sát đã nói, “Điêu tước hình ảnh đã đến.”

Nay ông trở thành người anh hùng của dân tộc Ba Lan, người được yêu mến và kính trọng. Quả là cái chết của ông không phải là điếu vô ích.

Ý nghĩa lớn lao qua cái chết của ông là việc dấy lên một nỗi căm ghét Ba Lan và điếu gì đang diễn ra trong tim những người Ba Lan, nếu không phải là sự phản kích, sự choáng ngợp của giới trí thức cái chết bị phản đó.

Qua bài học cái chết đó, hàng vạn người đã cảm thấy. Cũng qua cái chết đó, hàng ngàn thanh niên Ba Lan gia nhập các chứng viện.

Một tu sinh khi được hỏi là tại sao lại đi tu? Người tu sinh trả lời không do đức bởi vì chúng tôi có những tầm nhìn như John Paul II.

Đúng thời người dân Ba Lan nói không với chế độ độc quyền và làm tan biến những nỗi sợ hãi trước đây. Họ tìm lại được lòng tin trước của chính mình và dám đứng thẳng, thách thức lại chính quyền công sự.

Nhìn lại dân tộc mình, người Việt thấy rõ ràng là người công nhân Việt Nam đã thành công không nhỏ trong việc đánh mất lòng tin trên người công nhân Việt Nam đã thành công không

Đánh mất lòng tin trên người là để người nghĩ rằng nên hèn, nên nhát sợ. Chúng ta đã từng nghe thấy người thú “hèn” của một số nhà văn, nhà báo, trí thức Việt Nam. Chúng tôi cũng mong muốn một ngày không xa, có người lãnh đạo Thiên Chúa giáo cũng tin mình đã hèn.

Như cái tôi đi tìm linh mục Jerzy Popieluszko bắt cóc ngày 19 tháng 10, 1984. Công nhân Ba Lan cứu người cho ông và chết đi tin đi. Agnieszka Holland sau này đã dựng thành phim nhân đạo “To Kill a Priest” ghi lại những giây phút cuối cùng của vị linh mục-tên đó.

Prêtre-Martyr. Linh mục-tên đó. Đó là biểu tượng chính xác nhất về Jerzy Popieluszko Sau khi tin đi cho biết ông bắt tra tấn và chết trôi sông, Piotr Moszynski viết cho đài Rfi mô tả cái chết của ông hàng 400.000 người Thiên Chúa giáo Ba Lan (chiếm 90% dân số) đã lũ lượt về giáo đường Stanisław tiễn đưa ông.

Chỉ có tiếng khóc và tâm tình như thế này.

Người Việt cũng mong muốn một cách ích kỷ có một linh mục Việt Nam như thế.

Chúng ta thử dám so sánh xem, linh mục nào ở Việt Nam đi theo đường của chân chúa con người thánh thiện và anh hùng này? Các linh mục, tu sĩ Việt Nam cảm nghĩ gì về vai trò linh mục của mình khi so sánh với vị linh mục Ba Lan? Điếu gì có thể so sánh và điếu gì có thể học hỏi được từ con người thánh thiện đó? Tại sao cũng trong những hoàn cảnh như thế này lại không thấy sinh ra được những con người bắt khuất và tiêu biểu cho Việt Nam?

Ba Lan với 90% dân số theo Thiên Chúa giáo đã trở thành tiêu biểu cho sự thắng lợi ý chí trong đấu tranh và hành động. Và người giáo hữu Ba Lan chỉ có một con đường chọn lựa duy nhất là đi theo giáo huấn (chết công nhân) hay theo pháp.

Với 7% dân số Việt Nam theo đạo, chúng ta đã chọn con đường nào? Hàng giáo phẩm đã chọn con đường nào?

Hãy chọn con đường mà nhiều người Ba Lan đã hô to kêu gọi xác định cách tôn giáo của mình, Chúng tôi muốn có Chúa.

Một kêu gọi với một tin, những điều ý nghĩa. Sự chọn lựa đã công khai và rõ ràng.

Kể từ ngày này, cùng với vai trò của Giáo hoàng John Paul II, hai người Ba Lan theo Thiên Chúa giáo đã lên tiếng nhân danh những người không có tiếng nói hay không có quyền lên tiếng. Và rồi dân chúng Ba Lan đã chiến thắng và Chúa của người Ba Lan đã hỏi phước lộc đi đến bất cứ một người Ba Lan.

Đó là một con người.

Từ đó, một công nhân Ba Lan không còn là quê hương của người công nhân nữa.

Trích sách lược của cuốn sách của Carl Bernstein và Marco Politi nhan đề His Holiness John Paul II and the Hidden history of our time. (“Đức Giáo Hoàng John Paul II và lịch sử bí ẩn che giấu trong thời đại chúng ta”, nhà xuất bản Công An nhân dân, dịch giả Nguyễn Bá Long- Trần Quý Thọ ng.)

Cuốn sách này chính thức được dịch ra tiếng Việt vào năm 2002. Tôi nghĩ đây là một món quà mà nhà xuất bản Công An nhân dân tặng cho Thiên Chúa giáo. Xin mời người trong nước tìm đọc. Giá có 80.000 đồng, bằng hai tờ phôi đọc biết.

Và một tu sinh Việt Nam nên đọc sách này và cuốn địa tài liệu này nằm trong chương trình Tu Đức học.

Phải đọc, phải thảo luận, chia sẻ, chiêm nghiệm (méditations) để nơi gặp gỡ may ra mai sau trở thành những mặt trời, mặt linh mặt trời. Đã có bao nhiêu linh mặt Việt Nam học được tinh thần phục vụ và hy sinh của một Carolus Josephus Wojtyla khi còn là linh mặt?

Tình cảnh người Ba Lan trên nhiều mặt như đời sống vật chất, tinh thần, chính trị, xã hội như là một tôn giáo gọi như một phần xã hội Việt Nam.

Vì thế, không lạ gì khi Lm Tarnowsky Wiktor Skworc, chủ tịch Ủy ban Truy tìm giáo của Hội đồng giám mục Ba Lan đã đưa ra nhận xét, “Tình hình của giáo hội tại Việt Nam rất đáng lo ngại với tình hình giáo hội Ba Lan chúng ta trong hai thập niên 1960 và 70 – Đáng tiếc là giờ đây chúng ta thấy những gì đã diễn ra ở Ba Lan lại diễn ra tại Việt Nam.”

Bài học cho giáo hội Ba Lan cũng là bài học cho giáo hội Việt Nam.

Người ta thấy hàng giáo phẩm Việt Nam đã phản ứng ra sao với tòa Khâm sát, với Thái Hà, với Đền Chiêm, với Tam tòa, với từng giám mục Kitô?

Chỉ có sự im lặng và bất động trả lời.

Người dân có một thói quen im lặng đó là biểu hiện của bản chất kháng phản ứng thần kinh học, bản chất trí tuệ năng động nhưng bào chữa khó nghe và che giấu tai. Nhưng bào chữa trong khung cảnh một giáo hội già cỗi, chết cứng, thiến cắt và tham ô.

Đó là ba cái yếu đuối (faiblesse) nói chung của hàng giáo phẩm tinh thần đức tin giám mục. Yếu đuối mà không ý thức được.

Cái hình ảnh về một giáo hội tụt đúp, dơ bẩn không còn nữa.

Cái image là quan trọng lắm. Hiện nay Hội đồng giám mục, các chức sắc trong giáo hội đã làm một cái image gì?

Hãy lấy một vài sự kiện xảy ra gần đây để nhìn nhận.

Như một đây, người ta so sánh ba cái scandal là Tiger Woods, Toyota và giáo hoàng. Mặc dù những lãnh vực khác nhau, nhưng vấn đề khác nhau, nhưng có chung một mẫu số, một câu trả lời: sự chệch lệch trong những thú nhận lỗi và xin tha thứ. Tiger Woods đã làm thất bại 12

Tờ đô la cho các hãng Nike, Gatorade, Gillette và nhiều hãng khác, Toyota thì tới 5 tờ đô la để bồi thường. Giáo hội tốn 3 tờ đô la trang trải cho các nhân viên và các chi phí tòa án. Nhưng Tiger Woods và Toyota khôi phục lại được hình ảnh cũ.

Phụ nữ giáo hoàng hiện nay, hình ảnh như một John Paul II ngày nào không còn nữa.

Hình ảnh giáo hội Việt Nam bây giờ cũng không đẹp như một thời mà không ai lường được hậu quả. Nhưng ai còn chút quan tâm và lo lắng cho hình ảnh giáo hội không khỏi đau lòng khi thấy sự bất trung của một số phạm nhân giáo hội.

Nó sẽ trở thành một hồ sơ đen của giáo hội Việt Nam mà một ngày nào đó không che giấu mãi được.

Nhưng con chiên lương thiện không phải là những giáo dân mà là những mục tử có nhiệm vụ hướng dẫn bầy chiên.

Nó trái ngược với những điều mà hàng y Phêrô Minh Mẫn Mẫn gián tiếp kết tội tín hữu trong câu nói úp mở sau:

“Về mặt luật nhân cách làm người là để các chủ thành ba yếu tố: một là di truyền, hai là môi trường (gia đình, học đường, cộng đồng xã hội, giáo hội), ba là ý thức và ý chí tự do của mỗi người. Theo mặt luật này, khi cộng đồng tín hữu lâm tình trạng thiếu ít nhiều sự nhất trí và sự hợp nhất, khi một số tín hữu đã thoái lui khỏi cuộc sống, trái lòng đạo phai mờ nhạt, các mục tử phải có phần trách nhiệm. Và trách nhiệm ở đây là giáo dục, huấn luyện, trở lại cho mỗi tín hữu luôn chung sống với Chúa làm nên, làm trở lại để xây dựng gia đình như ngôi nhà gia đình và cộng đồng, giáo hội và xã hội ngày càng thêm vững bền.”

(Trích thư Ngày 9-6-2010. Gioan B. Phêrô Minh Mẫn.)

(Còn tiếp)